

Politikersvar

Til Sisse Marie Welling (F)

20-03-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 3680

Dokumentnummer i F2
2813145

Sagsnummer eDoc
2023-0081926

Politikersvar til Sisse Marie Welling (F) vedr. PFAS-forurening i dagtilbud

Københavns Ejendomme og Indkøb (KEID) har den 28. februar 2023 modtaget en række spørgsmål vedr. PFAS-forurening i dagtilbud fra Sisse Marie Welling (F). Henvendelsen kommer efter, at der i medierne er blevet beskrevet, at 21 institutioner i Københavns Kommune kan være forurenede med PFAS. Spørgsmålene besvares nedenfor.

Spørgsmål

Sisse Marie Welling (F) har stillet følgende spørgsmål:

1. *Har Københavns Kommune fået testet for PFOS-forureninger i institutionerne efter regionernes kortlægning er blevet offentliggjort?*
2. *Har Københavns Kommune taget nogle særlige forholdsregler ift. PFOS-forureninger?*
3. *Har Københavns Kommune igangsat måling af forureningsniveau på de screenede grunde?*
4. *Har Københavns Kommune orienteret om hvordan institutionerne skal forholde sig til den potentielle forurening?*
5. *Har Københavns Kommune identificeret andre institutioner med mulig PFOS-forurening end dem i regionernes kortlægning?*
6. *Hvad vil Københavns Kommune gøre ved institutionen "Arken" beliggende Vindingevej 20 i Brønshøj, hvor man ved, at der kan være PFOS-forurening grundet en tidligere brandøvelsesplads?*

KEID's svar

1. *Har Københavns Kommune fået testet for PFOS-forureninger i institutionerne efter regionernes kortlægning er blevet offentliggjort?*

KEID Planlægning og Byggeri til
Drift (5435)

Det er Region Hovedstadens ansvar at kortlægge grundene i forhold til forurening. Københavns Kommune afventer resultaterne af Region Hovedstadens kortlægninger af adresserne for at afklare, om der er en problemstilling med PFAS på adresserne, som kommunen skal agere på.

Region Hovedstaden har endnu ikke kortlagt grundene. Regionen har offentliggjort en liste over adresser, der mistænkes for at være forurenede af PFAS. Oplysningerne, der ligger til grund for at adresserne mistænkes for forurening, er endnu ikke kvalificerede. Listen indeholder alle adresser, hvor der kan have været brancher eller aktiviteter, som muligvis har anvendt PFAS-forbindelser. Regionen har meldt ud, at det langt fra er sikkert, at der har været kilder til PFAS på grundene.

Region Hovedstaden har også meldt ud at de forureningsundersøgelser, der indtil videre er udført, tyder på, at selvom der har været brugt PFAS på grunden, så findes der sjældent PFAS over grænseværdierne i jorden. Undersøgelsen af den tidligere brandøvelsesplads på Vindingevej 18-20 er et eksempel på dette.

2. *Har Københavns Kommune taget nogle særlige forholdsregler ift. PFOS-forureninger?*

Københavns Kommune har siden sagen med PFAS i Korsør, haft dialog og samarbejde med Region Hovedstaden ifm. regionens arbejde med at undersøge og kortlægge grunde for PFAS. Efter de nye oplysninger om regionens mistankeliste, har Københavns Kommune igen henvendt sig til regionen for at afklare om der er et behov for at kommunen agerer yderligere. På nuværende tidspunkt vurderer Københavns Kommune at det er mest hensigtsmæssigt at afvente regionens kortlægning af grundene.

Det meste af jorden i København er som udgangspunkt lettere forurenede. Det betyder, at der i forvejen skal tages forbehold for dette ved byggesager og brug af bygninger.

3. *Har Københavns Kommune igangsat måling af forureningsniveau på de screenede grunde?*

Københavns Kommune afventer regionens kortlægning inden der eventuelt igangsættes videre undersøgelser. Oplysningerne om mulig forurening med PFAS er ikke kvalificeret.

Københavns Kommune ejer kun fem af grundene, der forekommer på listen over daginstitutioner i Københavns Kommune. Københavns Kommune er i gang med at afklare med ejerne af de øvrige grunde, om der foreligger en kortlægning fra regionen, og

derudover sikre at Københavns Kommune bliver orienteret, hvis grundejer modtager nye oplysninger om kortlægning af PFAS.

4. *Har Københavns Kommune orienteret om hvordan institutionerne skal forholde sig til den potentielle forurening?*

Børne- og Ungdomsforvaltningen har orienteret ledelsen og forældre til børn på 21 institutioner, om at adresserne forekommer på regionens mistankeliste. Derudover fremsendt information om PFAS.

5. *Har Københavns Kommune identificeret andre institutioner med mulig PFOS-forurening end dem i regionernes kortlægning?*

Nej.

6. *Hvad vil Københavns Kommune gøre ved institutionen "Arken" beliggende Vindingevej 20 i Brønshøj, hvor man ved, at der kan være PFOS-forurening grundet en tidligere brandøvelsesplads?*

Regionen har kortlagt jordforurening på Vindingevej 20 og konkluderet, at der ikke forekommer PFAS i jord over grænseværdierne. Regionens fastslår, at der ikke er nogen sundhedsrisiko ved den nuværende brug af ejendommen.

Bilag

Liste over de 21 daginstitutioner, der blev fremsendt sammen med spørgsmålene:

08-03-2023

Sagsnummer i F2
2023 - 3680

Kommune	Adresse	Mistankegrund	Dokumentnummer i F2 2813145
København	Vesterbro Børnegård, Absalons- gade 10, 1658 København V	Garveri	Sagsnummer eDoc 2023-0081926
København	Absalons Have, Absalonsgade 33, 1658 København V	Kemisk industri mv.	
København	Adelgården, Adelgade 1, 1304 København K	Metalindustri mv.	
København	Kålormen, Allersgade 5, 2200 Kø- benhavn N	Metalindustri mv.	
København	Barnets Hus - Amerikavej, Ameri- kavej 15, 1756 København V	Metalindustri mv.	
København	Børnehuset Balder, Baldersgade 3 B, 2200 København N	Metalindustri	
København	Firkløveret, Bogholder Allé 40, 2720 Vanløse	Maskinindustri mv.	
København	Himmelrummet, Bryggervangen 11, 2100 København Ø	Vulkanisering mv.	
København	Kastanien, Holmbladsgade 33, 2300 København S	Maskinindustri mv	KEID Planlægning og Byggeri til Drift (5435)

Kommune	Adresse	Mistankegrund
København	Midgård, Hothers Plads 20, 2200 København N	Papirindustri
København	Andedammen, Hyltebjerg Allé 42, 2720 Vanløse	Kemisk industri
København	Børneraketten, Rådmandsgade 38, 2200 København N	Maskinindustri
København	Den multikulturelle Bhv. Sanna, Rådmandsgade 58, 2200 København N	Ikke specificeret
København	Ungdomsgårdens Børnehus, Smørumvej 197, 2700 Brønshøj	Renovation, snerydning mv.
København	Bellis, Tagensvej 188, 2400 København NV	Renovation, snerydning mv.
København	Dansk-Franske Børnehavn, Tagensvej 188, 2400 København NV	Renovation, snerydning mv.
København	Murergården, Thorupsgade 4, 2200 København N	Maskinindustri mv.
København	Jordkloden, Tibirkegade 19, 2200 København N	Ikke specificeret
København	Lillekilde, Trekronergade 56, 2500 Valby	Trykkeri
København	Arken, Vindingevej 20, 2700 Brønshøj	Brandøvelsesplads
København	Engvej 155, 2300 København S	Metalindustri mv.

Emne: VS: Orientering og forældrebrev om PFAS-grunde
Vedhæftede filer: Forældreorientering om PFAS 26.02.23.pdf

Fra: Lars Hornung Bahn

Sendt: 27. februar 2023 13:33

Til: BUFKP Vesterbro Børnegård/Hastrup <37548@buf.kk.dk>; Int.Inst. Absalons Have <37459@buf.kk.dk>; Selv.inst. Adelgården <35544@buf.kk.dk>; Vuggest. Kålormen <37569@buf.kk.dk>; Selv.inst. Barnets Hus <35224@buf.kk.dk>; Børnehuset Balder <35506@buf.kk.dk>; Int.Inst. Firkløveret <37500@buf.kk.dk>; 37307 <37307@buf.kk.dk>; Vuggest. Kastanien <37254@buf.kk.dk>; Integreret institution Andedammen <37225@buf.kk.dk>; Int.Inst. Asgård <37473@buf.kk.dk>; Børneha. Børnejunglen <37460@buf.kk.dk>; boernehavensanna@mail.dk; BUFKP Fuglereden <35446@buf.kk.dk>; Selv.inst. Bellis <35467@buf.kk.dk>; contact@ecolefrancodanoise.dk; 37568@buf.kk.dk; Selv.inst. Jordkloden <35471@buf.kk.dk>; marianne@lillekilde.dk; adm@trygge.dk

Cc: BUFDL Områdechefer <BUFDLOmradechefer@buf.kk.dk>; Rikke Clausen Hasenfuss <IM7H@kk.dk>; Emil Brødsgaard <FE1Z@kk.dk>; Michael Kreutzfeldt <I58V@kk.dk>; Boel Leth Emanuel <GZ85@kk.dk>; Tobias Børner Stax <ZZ7X@kk.dk>

Emne: Orientering og forældrebrev om PFAS-grunde

Kære institutionsleder

Der har den seneste tid været en del omtale af stoffet PFAS og mulig forurening af en lang række grunde i Danmark. Regionerne har udpeget mere end 15.000 grunde, hvor der tidligere kan have været aktiviteter, som kan have anvendt PFAS.

I skal vide, at jeres institution ligger på en af de 15.000 grunde, som skal undersøges nærmere. Vi er i gang med at afklare med bl.a. Region Hovedstaden, hvad det betyder, og om der er behov for handling på nuværende tidspunkt. Læs mere i vedhæftede orientering.

Vi vil bede jer om at **videresende nedenstående forældrebrev** og vedhæfte orienteringen til forældre i institutionen.

Vi vil desuden anbefale, at I samtidig orienterer bestyrelse og medarbejdere.

Med venlig hilsen
Emil Brødsgaard

NB: Husk vedhæftning

Kære forældre

Der har den seneste tid været en del omtale af stoffet PFAS og mulig forurening af en lang række grunde i Danmark.

Regionerne har udpeget mere end 15.000 grunde, hvor der tidligere kan have været aktiviteter, som kan have anvendt PFAS.

I skal vide, at vores institution ligger på en af de 15.000 grunde, som skal undersøges nærmere. Københavns Kommune er derfor ved at afklare med bl.a. Region Hovedstaden, om der er behov for handling på nuværende tidspunkt.

Region Hovedstaden oplyser, at erfaringer fra deres PFAS-undersøgelser viser, at der sjældent findes PFAS i jorden over grænseværdierne. De få steder, hvor der indtil videre har fundet overskridelser i jord, er på tidligere brandøvelsespladser. Det er kun tilfældet for én institution, som allerede er blevet undersøgt.

I vedhæftede brev kan I læse mere om PFAS og om arbejdet med kortlægningen.

*Med venlig hilsen
Emil Brødsgaard*

*Centerchef
Børne- og Ungdomsforvaltningen
Københavns Kommune*

Københavns Ejendomme og Indkøbs bidrag til forældreorientering om PFAS

Mistanke om PFAS-forurening på 21 daginstitutioner

Regionerne har udpeget mere end 15.000 grunde i Danmark for mulig PFAS-forurening, hvor de mistænker, at der tidligere kan have være erhverv eller andre aktiviteter, som muligvis har anvendt PFAS. Listerne med de udpegede grunde bliver også omtalt i medierne. På listen forekommer 21 adresser i Københavns Kommune, hvor der er i dag drives daginstitution.

26. februar 2023

Det er Region Hovedstadens ansvar at kortlægge grundene i forhold til forurening. Københavns Kommune afventer resultaterne af Region Hovedstadens kortlægninger af adresserne for at afklare, om der er en problemstilling med PFAS på adresserne, som kommunen skal agere på. Derudover er Københavns Kommune i gang med at afklare med de ansvarlige myndigheder, herunder Region Hovedstaden, om der er behov for yderligere handling på nuværende tidspunkt.

Københavns Ejendomme og Indkøb følger regionernes anbefalinger og afvente resultaterne. I takt med at der kommer mere viden overvejer Københavns Ejendomme og Indkøb også, som en række andre kommuner, om der er brug for yderligere kortlægning og afklaring af forholdene på de udpegede grunde.

Region Hovedstaden har meldt ud, at alle, der ejer en grund, som er frikendt, kortlagt som muligt forurenede eller kortlagt som forurenede, har fået besked om dette. Hvis kortlægningen skyldes forurening med PFAS, har regionen oplyst dette i afgørelsen om kortlægning. Københavns Kommune har kendskab til kortlægning af PFAS på én af adresserne, Vindingevej 20. Her har Børne- og Ungdomsforvaltningen særskilt orienteret institutionen og forældrene om resultat af kortlægningen.

Københavns Kommune ejer kun fem af grundene, der forekommer på listen over daginstitutioner i Københavns Kommune. Københavns Kommune vil afklare med ejerne af de øvrige grunde, om der foreligger en kortlægning fra regionen, og derudover sikre at Københavns Kommune bliver orienteret, hvis grundejer modtager nye oplysninger om kortlægning af PFAS.

Region Hovedstaden har oplyst, at erfaringer fra regionens PFAS-undersøgelser viser, at der sjældent findes PFAS i jorden over grænseværdierne. De få steder, hvor der indtil videre har fundet

overskridelser i jord, er på tidligere brandøvelsespladser. I forhold til de 21 adresser, der er på Region Hovedstadens liste over daginstitutioner, er det kun én institution, hvor der har været en brandøvelsesplads. Det er på Vindingevej 20 og her har regionen kortlagt jordforurening og konkluderet, at der ikke forekommer PFAS i jord over grænseværdierne.

Hvad er PFAS?

PFAS-forbindelser er en gruppebetegnelse for et stort antal fluorerede stoffer, der betegnes som PerFluorAlkyl- og PolyFluorAlkyl-forbindelser.

Disse typer af stoffer har været anvendt i mere end 60 år i mange produkter, som imprægnering, i pizzabakker, i brandskum eller andre produkter hvor der ønskes en vand- og/eller fedtafvisende effekt.

PFAS-forbindelserne er svært nedbrydelige i naturen og ophobes derfor i fødekæden.

Er PFAS farligt?

Stofferne er uønskede pga. deres negative indvirkning på miljø og mennesker. Stofferne er meget persistente i miljøet og for PFOS og PFOA er der angivet halveringstider i miljøet på 41 og 92 år. Forurening af et område kan derfor have langvarige konsekvenser.

Hvis mennesker har for høje koncentrationer af PFAS i kroppen, skyldes det som regel gentagende indtagelse af fødevarer, der er forurenede. Fisk og andre fødevarer fra havet samt frugt udgør de største kilder til eksponeringen. Halveringstiden i mennesker angives at være op til 5,4 år (for PFOS)¹. Optag af PFAS gennem huden er begrænset.

Sundhedsstyrelsen har meldt ud, at der er fundet, at der er statistisk sammenhæng mellem udsættelse for PFAS og en række helbredsudfald. Men man ved dog ikke, om PFAS er årsagen. Det er nemlig ret almindelig forekommende tilstande man har koblet til udsættelse for PFAS. Det drejer sig om følgende helbredsudfald:

- Nedsat antistofrespons i forbindelse med vaccination, primært hos børn
- Forhøjet kolesterol
- Nedsat fødselsvægt

¹ <https://mst.dk/media/177442/datablad-pfas-2019.pdf>

- Let leverpåvirkning

Sundhedsstyrelsen skriver også, at der generelt ikke er fundet entydig sammenhæng mellem kræft og PFAS, og der kræves flere studier før, det kan konkluderes, om der er en øget risiko for kræft. Der ses en beskedent øget risiko for nyre- og testikelkræft, det skal dog ses i forhold til, at der er tale om to relativt sjældne kræftformer.

Mere information om PFAS:

I kan læse mere om PFAS og helbredseffekter på Sundhedsstyrelsens hjemmeside: <https://sst.dk/da/Viden/Miljoe/Miljoe-og-sundhed/PFAS>

På Region Hovedstadens hjemmeside kan I læse mere om jordforureninger og PFAS:

<https://www.regionh.dk/klima-og-miljoe/jordforurening/projekter/Sider/Forurening-med-pfas.aspx?rhKeywords=pfas>

I kan læse mere om regulering af PFAS på Miljøstyrelsen hjemmeside:

<https://mst.dk/kemi/kemikalier/fokus-paa-saerlige-stoffer/pfas/>